

ER(R)GO

Teoria | Literatura | Kultura

Nr 33 2/2016

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2016

Wojciech Kalaga

redaktor naczelny

Redakcja

Zastępcy redaktora naczelnego: Paweł Jędrzejko i Marzena Kubisz

Sekretarz redakcji: Marcin Mazurek

Członkowie redakcji: Tomasz Kalaga, Jacek Mydla

Stali współpracownicy redakcji: Michał Kisiel, Anna Kisiel, Ewa Wylęzek

Rada redakcyjna

Fernando Andacht (Ottawa), Zygmunt Bauman (Leeds),

Ian Buchanan (Cardiff), Jean-Claude Dupas (Lille), Piotr Fast (Katowice),

Alicja Helman (Kraków), Ryszard Nycz (Kraków),

Libor Martinek (Opawa-Wrocław), Floyd Merrell (Purdue),

Edward Możejko (Edmonton), Leonard Neuger (Sztokholm),

Tadeusz Rachwał (Warszawa),

Erhard Reckwitz (Duisburg-Essen), Katarzyna Rosner (Warszawa),

Horst Ruthof (Murdoch), Tadeusz Sławek (Katowice), Andrzej Szahaj (Toruń),

Lech Witkowski (Toruń), Anna Zeidler-Janiszewska (Łódź)

Opracowanie wydawnicze

redakcja: Gabriela Marszotek

korekta: Joanna Zwierzyńska

skład i łamanie: Beata Klyta

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2016

ISSN 1508-6305

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International

Spis treści

5 wstęp

- Wojciech Kalaga – Er(r)go 5

7 rozprawy – szkice – eseje

- Ewa Borkowska – Cisza, *diminuendo* i *fermata* w muzyce poezji
(na przykładzie Gerarda Manleya Hopkinsa) 9
- Magdalena Stochniol – Wsłuchując się we własne wnętrze. Opera *Lohengrin* (1984)
Salvatore Sciarrina i jej estetyczne oblicza 25
- Marcin Borchardt – 4'33". Dźwięki ciszy 37
- Sławomir Masłoń – Co dzwoni nam w uszach? Od ciszy Cage'a
do krzyku Schönberga i z powrotem 47
- Michał Krzykawski – O ciszy, która brzmi inaczej
O przyjaźni Bataille'a i Blanchota 59
- Anna Kisiel – Nie do powiedzenia
O głosie u Lacana, Ettinger i Woodman 81
- Justyna Stasiowska – Performatywność ciszy –
strategia uciszania w działaniach artystycznych 93
- Tomasz Gnat – Cały ten elektroniczny zgłęb
Formy diegtyczne/niediegtyczne oraz
nowe wymiary dźwięku w rozrywce interaktywnej 103
- Monika Widzicka – Audiosfera opowieści mitycznej
Przypadek komunizmu 119

133 przekłady

- Alexandra Hui – Przedmioty dźwiękowe i produkty dźwiękowe:
standardy nowej kultury słuchania
w pierwszej połowie XX wieku 135

151 varia – kontynuacje – antycypacje

- Marcela Kościańczuk – O matce jako tożsamej, o matce jako innej
Analiza odmiennych taktów reprezentacji
fotograficznych aktów matek 153
- Agata Sitko – *Sound art*: materialność dźwięku 169

179 recenzje

- Sylwia Papier – Między filozofią a uwielbieniem 181
- Michał Snopek – Zło i dobro
jako elementy japońskiej kultury popularnej 185

191 noty o książkach

199 summaries in english

207 informacje dla autorów

Contents

5 editorial

- Wojciech Kalaga – Er(r)go 5

7 studies and essays

- Ewa Borkowska – Silence, *Diminuendo*, and *Fermata* in the Music of Poetry
(in the Works of Gerard Manley Hopkins) 9
- Magdalena Stochniol – Listening to Your Inner Voice. *Lohengrin* (1984)
by Salvatore Sciarrino and Its Aesthetic Aspects 25
- Marcin Borchardt – ‘33’. The Sounds of Silence 37
- Sławomir Masłoń – What Rings in Our Ears? From Cage’s Silence
to Schoenberg’s Scream 47
- Michał Krzykawski – The Silence That Sounds Different
Bataille, Blanchot, and Their Friendship 59
- Anna Kisiel – Not to Be Spoken (of)
On the Voice in Lacan, Ettinger, and Woodman 81
- Justyna Stasiowska – The Performativity of Silence –
The Strategy of Silencing in Artistic Activities 93
- Tomasz Gnat – All That Electronic Jazz
Diegetic/Non-diegetic Forms and New Dimensions
of Sound in Interactive Entertainment 103
- Monika Widzicka – The Soundscape of the Communist Myth 119

133 translations

- Alexandra Hui – Sound Objects and Sound Products:
Standardising a New Culture of Listening
in the First Half of the Twentieth Century 135

151 varia – follow-ups and anticipations

- Marcela Kościańczuk – Mother as the Same, Mother as the Other
The Analysis of Different Photography Tactics
of Mothers’ Nude Representations 153
- Agata Sitko – Sound Art: Materiality of Sound 169

179 reviews

- Sylvia Papier – Between Philosophy and Adoration 181
- Michał Snopek – Evil and Good
as Elements of Japanese Popular Culture 185

191 notes on books

199 summaries in english

207 info for contributors

fiasco mowy – prosimy zachować ciszę, bo cisza jest skarbnicą dźwięków, ich nasyceniem, kumulacją brzmień. A dalej: cisza aktywna, energia ciszy, cisza dźwięków, język poetycki jako muzyka ciszy, pejzaż dźwięku, milczenie roślin, performatywność ciszy. Wnikając w ciszę, docieramy do dźwiękowego świata i dowszystkiego, co ciszą nie jest: *intonarumori* – *rumorarmonio*, *ululatori*, *rombator*, *scoppiatori*, *sibulatori*. Szmary, szumy, hałasy, stuki, zgrzytów wycie, jęki, śmiechy, głosy ludzi i zwierząt, warkot, łoskot, huk, trzaski, skrzypienia, szurania, tarcia, świsty, syki, sapania, piknięcia i puknięcia, muzyka maszyn, brzmieniowe akordy słów, harmonia szmerów, wibracje i rezonowanie, dźwięki niechciane. Nicowanie obecności i nieobecności – fizjologia wewnętrzna, niema dramatyzacja serca i oddechu: szumy, jęknięcia, wdechy i wydechy, periodyczne pulsy. Jęknięcia, chrząknięcia, gruchanie, świsty i dmuchnięcia, ciche uderzenia górnej i dolnej wargi śpiewaczki, ciche pocieranie korpusu instrumentu.

Cisza zmienia się w grzmot. Hałas industrialny: maszyny brzmia, świszczą, wyją, huczą, łomocą, sapią, syczą, gwizdzą, dzwonią, kują, jazgoczą, świdrują, zgrzytają, kłapią, biją, warkoczą, szumią. Muzyka jako efekt ciszy – to cisza jest tym, co daje siłę dźwiękom, czyni ciemność mniej głuchą, gdy najmniejszy szmer staje się zjawą. Milczący fortepian – sztuka hałasów i 4'33". I kilka postaci: Gerard Manley Hopkins, Salvatore Sciarrino, John Cage, Jacques Lacan, Arnold Schoenberg, Wassily Kandinsky, Maria Pappenheim, Anna O., Georges Bataille, Maurice Blanchot, Michel Leris, Colette Peignot, Francesca Woodman, Bracha L. Ettinger, Tres, Dan Geva, Noit Geva, Gillian Wearing. Muzak. Audiosfera komunizmu: śpiewające, mistyczne ciało kolektywu, trąbka w rękach zetempowca, bzyczenie much, bełkot wroga. Na dodatek głos jako obiekt kazirodczy. Transcendencja dźwięków otoczenia, dzwonienie w uszach, *tinnitus*, muzyczny rollercoaster, marsz żałobny na pogrzeb głuchego, sekunda tak pełna, że nie mieści się w półgodzinie, dźwięk jako rozdźwięk, dźwiękowość naszego ciała, szum gestu, hałas przedmiotów, elektryczny jazgot i zgiełk, pętle muzyczne, bębnienie palcami, recitale odtworzenia, Rauty Zmian Nastrojów i w końcu balsamowanie dźwiękiem.

Przyjaźń jako cisza; cisza, która mówi, aby lepiej się ukryć, przytłumiony i poszarpany sweter, niedźwiękowy potok słów, czytanie uchem, słuchanie różnicy, słyszenie siebie. Trzeba wyjść poza granice pięciolinii. Milczenie i przemilczenie. Cisza jako władza i jako forma kształcenia ciał, uciszanie budynków, wysysanie dźwięków.

Tacet. Cisza nie istnieje. „W absolutnej ciszy każdy w końcu coś usłyszy”.
Co słyszę?

Wojciech Kalaga

failure of speech – please be silent, because silence is the treasure hold of sounds, their saturation, the accumulation of tones. And further: active silence, the energy of silence, poetic language as the music of silence, the landscape of sound, silence of the plants, performativity of silence. Penetrating the silence, we reach the world of sound and of whatever is not silence: *intonarumori – rumorarmonio, ululatori, rombator, scoppiatori, sibilatori*. Murmurs, humming, noises, knocking, grinding, howling, groans, laughs, human and animal sounds, drones, clatter, din, boom, crash, creaking, scraping, rubbing, wheeze, hiss, gasp, ping, pop, machine music, tonal cords of words, the harmony of murmurs, vibrations and resonances, unwanted sounds. Reversing presence and absence – internal physiology, mute dramatization of the heart and the breath: noises, moaning, breathing in and breathing out, periodic cadence. Moans, grunts, billing, whizzing, blowing, quiet strikes of the upper and lower lips of the diva, quiet rubbing of the body of the instrument.

Silence turns to thunder. Industrial noise: machines whizz, howl, boom, crash, groan, hiss, whistle, toll, hammer, clatter, grate, grind, beat, whirl, hiss. Music as the effect of silence – it is the silence that gives the sounds their strength, makes the darkness less still, when the tiniest noise becomes a wraith. A silent piano – the art of noise and 4'33". And several figures: Gerard Manley Hopkins, Salvatore Sciarrino, John Cage, Jacques Lacan, Arnold Schoenberg, Wassily Kandinsky, Maria Pappenheim, Anna O., Georges Bataille, Maurice Blanchot, Michel Leris, Colette Peignot, Francesca Woodman, Bracha L. Ettinger, Tres, Dan Geva, Noit Geva, Gillian Wearing. Muzak. The audiosphere of communism: the singing, mystical body of the collective, the trumpet in the hands of a young ZMP zealot, the buzzing of flies, the jabber of the enemy. In addition, the voice as an incestual object. The transcendence of the sounds of the surrounding, the ringing in the ears, *tinnitus*, the musical rollercoaster, the funeral march at the burial of the deaf, a second so full that it does not fit into half an hour, cord as discord, the soundness of our bodies, the hum of a gesture, the noise of an object, electronic clatter and clamor, musical loops, drumming of fingers, recital of replaying, Mood Change Parties, and, finally, embalming with sound.

Friendship as silence; silence that speaks in order to hide better, a muted, ashen sweater, nonverbal torrent of words, reading with the ear, listening to the difference, hearing oneself. One must go beyond the staff. Muteness and dissemblance. Silence as power and a form of shaping bodies, the muting of buildings, the sucking out of sounds.

Tacet. Silence does not exist. "In absolute silence, everyone will eventually hear something." What do I hear?

Wojciech Kalaga

ER(R)GO

summaries in english¹

Ewa Borkowska

Silence, *Diminuendo*, and *Fermata* in the Music of Poetry
(in the Works of Gerard Manley Hopkins)

Silence does not always mean the absence of sounds; contrariwise, as in Heidegger, it is charged with sonority which, as in Hopkins, “erupts” with the symphony of sounds. Hopkins’s poem *The Wreck of the Deutschland* (1875) was written after seven years of silence that preceded the poet’s entering the Society of Jesus. He destroyed all poems he had written before 1875 when he was requested by the rector of the college where he studied to write something about the wreck of the ship off the shores of the North Sea when “five Franciscan nuns drowned between midnight and morning of December 7th, 1875.” He responded to the challenge and in thirty-five stanza masterpiece which presented one of the biggest poetic elegies of Victorian England. All Hopkins’s poems are not only a polyphony of sounds articulated in *Sprung Rhythm* but also the moments of silence, as in *The Windhover* in which the description of Nature in the octet is divided from the sestet by the caesura of the rest or pause (*fermata* in music) or the *pianissimo* followed by meditation on Christ’s passion. The “grammar of creation” in poetry and music has its own rules; usually the invocation of the poem is a loud symphony of sounds which progressively tends to fall silent in the final code of the poem or the musical piece. Silence is usually associated with the contemplation of *Sacrum* but also with the time of creation in the poet’s (composer’s) mind; each poem (or a musical work) is a kind of “spiritual exercise” (Loyola) which is practiced until the final *diminuendo* that reduces force and loudness of sound to the quietness of death.

Magdalena Stochniol

Listening to Your Inner Voice. *Lohengrin* (1984)
by Salvatore Sciarrino and Its Aesthetic Aspects

The aim of the article is to present the most important elements of the technique and aesthetics of works by the Italian composer Salvatore Sciarrino. Due to the economy of means used, his opera work belongs to the most radical these days, yet at the same time most original group of works which binds the ecology of sound, as well as the aesthetics of silence. The first part of the text describes the composer’s biography together with the basic terminological scope related with the poetics of music, that is, the *azzerare* strategy, invisible action or the inner space. The second part of the text presents the opera context along with the analysis of *Lohengrin* – the opera upon which the means of creative and executive expression – used also in other Sciarrino’s works – have been outlined.

Marcin Borchardt

4'33". The Sounds of Silence

August 29, 1952, in Maverick Concert Hall, Woodstock: a historic event takes place. The pianist David Tudor closes and opens the piano lid three times, without touching

the keyboard itself, during the premiere performance of John Cage's new composition. This piece, called *4'33"* has been written for a "silent piano." It is a composition that is NOT to be played! Critics and the audience find the joke poor. Today, depending on the individual point of view, *4'33"* might be interpreted in hundreds of different ways.

Sławomir Masłoń

What Rings in Our Ears?

From Cage's Silence to Schoenberg's Scream

In the absolute silence of the anechoic chamber John Cage supposedly heard the sounds of his body, and although this interpretation of what happened is questioned, one can draw from this experiment a not necessarily empirical lesson that for the subject the field of the hearable is constituted by a surplus which materialises in a hallucinatory sound. In Arnold Schoenberg's *Erwartung* we encounter the opposite kind of surplus: a second of the scream so full that to exhaust it half an hour (the duration of the composition) and all the intuitive resources of the composer are necessary. This scream is a formless permanent presence tearing the narration apart and materializing as its tears, which places it on the side of (non-empirical) silence. Therefore, because the field of the hearable is split for the subject, "on the side of silence" silence does not exist – it manifests itself as all kinds of sounds, even hallucinatory ones. We can reach the "absolute" silence only if we take the position of the paradoxical object which splits us – only through the surplus of constantly changing and at the same time formless sound, which paradoxically reaches a complex state of stasis. In the pure presence of the split, in which the difference between the subject (consciousness) and the object (sound) is overcome, the external rules of organisation (instinct, reason) are no longer bidding, and the subject, who is a dissonance, becomes its own cause.

Michał Krzykowski

The Silence That Sounds Different

Bataille, Blanchot, and Their Friendship

This article deals with silence in which one may see the main feature of friendship between Georges Bataille and Maurice Blanchot and the basis of literary friendship further developed by Jacques Derrida and Jean-Luc Nancy. Since silence is analysed here as something that one can keep but also pass over, friendship somehow appears as the effect of overcommenting and can be interpreted as mythologem. The shape of the latter largely results from comments by Blanchot and other commentators who invoke him. In consequence, taken from Bataille, the notion of friendship loses its significance and comes to assume different meanings, including contradictory ones. Friendship between Bataille and Blanchot starts when a biographical fact turns to a literary fact and then comes back as a form of thought. This article aims at revising the philological value of the latter in order to reveal what silence may hide.

Anna Kisiel

Not to Be Spoken (of)

On the Voice in Lacan, Ettinger, and Woodman

In the picture entitled *Self-portrait talking to Vince* Francesca Woodman, an American photographer, endeavoured to capture her own voice. That which had been uttered became thereby unutterable, resulting in a sequence of doodles coming out of the artist's mouth: the chain interrupted within the frame of the photograph in its attempt to reach the listener. This picture is both the space and the reason for the confrontation of two psychoanalytical views – Lacanian and Ettingerian – on the notion of the voice. While in Jacques Lacan's thought the voice is introduced as *objet petit a*, inextricably bound to the Other and desire, Ettinger – author of the matrixial theory, practising psychoanalyst, artist, feminist, and member of the Second Generation after the Holocaust – defines this concept as *link a*, thus emphasising the connection inspired by the prenatal encounter, its fragility and intimacy. Collating these two viewpoints and the photographic art of Woodman lets one open the potentialities of the voice in the field of visual studies and consider the relationship between this notion and the senses. Such a juxtaposition challenges the boundaries of not only photography – the medium seemingly sentenced to silence – but also theory, for which the image can provide a platform of dialogue, as it relentlessly resists the reduction to solely one perspective.

Justyna Stasiowska

The Performativity of Silence –

The Strategy of Silencing in Artistic Activities

Treating silence as an effect created in a frame of work with manipulation of audience perception helps to overcome the dichotomized opposition of silence and sound. The way audience's perception is manipulated helps to create a sphere of silence as in the series of *Blackout* performances by artist Tres, where all the devices in the building are gradually shut down. The point of departure of the panel comes from treating this category as performative. This perspective becomes the foundation for reflection on the active role of audience in a work of art and further departure in power relations in sphere framed as silenced.

Tomasz Gnat

All That Electronic Jazz. Diegetic/Non-diegetic Forms

and New Dimensions of Sound in Interactive Entertainment

This paper aims to show how the development of music and sound design formed an inseparable bond with such concepts as immersion, narrative formation, mood, and even gameplay of video games. The first part analyses the diegetic and non-diegetic elements, as well as some special cases where the two intermingle, creating new forms: spatial representations and meta representations. The forms discussed bear many similarities to the sound design theories of cinematography. Nevertheless, it is the aim of this paper to elucidate upon some significant differences and note that making straightforward parallels may lead to skewed perceptions of what video game sound actually is. The results of this analysis may shed a new light

upon the largely unexplored aspect of interactive entertainment and emphasise the necessity for a new approach to the analysis of music and sound in video games.

Monika Widzicka

The Soundscape of the Communist Myth

The aim of this article is to examine the role and meaning of soundscape in the communist myth. Three main issues are pointed out: acts of collective singing and mass songs lyrics; the tension between sounds of nature and industrial sounds; the dichotomy between noise and silence. The soundscape presented in socialist realist creative writing is dominated by loud sonic phenomena. Noisy sounds are recognised as a sign of creating the brand new society and industrial world, while silence and muffled sounds are considered threatening to the new order.

Alexandra Hui

Sound Objects and Sound Products: Standardising a New Culture of Listening in the First Half of the Twentieth Century

I develop the psychological underpinnings of environmental music towards an understanding of how the goals of cognitive and behavioural psychologists contributed to a new kind of listening at the beginning of the twentieth century. I begin with an examination of nineteenth-century concerns about both the physical and psychological effects of music and fraught debate among experimental psychologists of the role of musical expertise in the laboratory. These concerns were, I argue, rooted in the assumption of a direct, corporeal connection between the generation and reception of music, usually bound within a single, individual body. In the twentieth century, new technology liberated the listener from a temporally- and geographically-bound experience of music. The Tone Tests, Re-Creation Recitals, and Mood Change “parties” of Thomas Edison and the psychologist Walter Bingham show that recording technology allowed for a normalisation and standardisation of listening not previously possible in the music halls and laboratories of the nineteenth century. Rather paradoxically, since it also made music more accessible to the individual listener, recorded music, mobilised by industrial psychologists and record companies alike, created a new sound experience actively designed for the lowest common denominator of mass listening. It also contributed to the cultivation of a new practice of mass listening. The new mass listening practice presents broader questions about the definition of music and its functional role – If the function of music is to be ignored, is it still music?

Marcela Kościanańczuk

Mother as the Same, Mother as the Other The Analysis of Different Photography Tactics of Mothers' Nude Representations

The text is an interpretation of three photography projects made by Terry Richardson, Melanie Manchot and Evergon. The subject of the analysis is a relation between a parent and an adult child, who is at the same time an artist. All of the photographers asked their

mothers to take part in their projects concerning nakedness. This transgression of the cultural taboo seems to be both an important sign and an identity question. The article is based on ideas of Michel de Certeau and Paul Ricoeur, who point at relations between closeness and alienation. The artists construct, de-construct, and re-construct the history of family and the rules of family life, but also they query the role of an individual human being in a society. The term “tactic” is used here in de Certeau’s understanding of this word. It means that tactic is an individual form of using already existing institutions, traditions or practices in a more personal or communal sense. Artistic practices are ways of parasitising on mainstream culture strategies or psychological/psychoanalytical mechanisms. Tactics are like games; however, game is not just postmodern play but also an area of discussing problems of relations between objectivity, freedom, and attitude towards mother as the very specific Other – the Other who has already been in a very specific symbiotic relation with her child.

Agata Sitko

Sound Art: Materiality of Sound

Sound art is a term used to classify works which incorporate sound as the main artistic means of communication with the audience. If we look at the presence of sound in art from a historical viewpoint, our attention can be drawn by *Cabaret Voltaire* and the performances of Dadaists on its stage. Sound became also an element of performances, and constituted an integral part of many of them. However, it only accompanied the artworks and was not an independent object of art. The text focuses on materiality which is an integral part of Sergei Tcherepnin’s sound artworks. In his artworks, both, a material object and sound constitute a specific unity.

Informacje dla Autorów

Problematyka

Kultura i jej wytwory; ontologia artefaktów; metodologia badań literaturoznawczych i kulturoznawczych; teoria; literaturoznawstwo porównawcze; tendencje w kulturze/literaturze; związki interdyscyplinarne; pogranicza kultury/literatury i filozofii, antropologii, socjologii etc.; zmiany paradygmatów; trendy i konteksty; syntezy teoretycznoliterackie i kulturoznawcze – oraz obszary zbliżone.

Polityka wydawnicza

Z wyjątkiem tekstów zamawianych oraz nowych i pierwszych tłumaczeń tekstów obcojęzycznych *Er(r)go* nie drukuje tekstów uprzednio publikowanych. Przedruki są dopuszczalne w numerach tematycznych, jeżeli tekst jest szczególnie istotny merytorycznie dla całościowej koncepcji numeru. Nadesłane teksty podlegają procedurze podwójnie anonimowej recenzji (*double-blind peer review*), której wyznik decyduje o ostatecznym zakwalifikowaniu tekstu do publikacji. Redakcja nie zwraca materiałów nieprzyjętych do druku ani niezamówionych.

Forma tekstu

1. Teksty wraz z metadanymi i stosownymi licencjami na wykorzystanie materiałów cudzych należy nadsyłać przez system OJS logując się jako „Autor” na stronie www.errgo.pl. Wymagany format tekstu: MS Word lub RTF, nie PDF.

2. Zasady formatowania tekstu są następujące:

- interlinia: podwójna
- marginesy: 3 cm (lewy, prawy, górny i dolny)
- font: Times New Roman CE 12 punktów
- wcięcie akapitu: 1,25 cm
- justowanie: obustronne
- cytaty blokowe: minimum trzy linie, interlinia pojedyncza, bez cudzysłowu, wcięcie bloku – 1,25 cm, odstęp od tekstu głównego – jedna linia z góry i z dołu, font 9,5 pkt.
- cytaty w cytacie blokowym: cudzysłów podwójny („Tekst”)
- cytaty w tekście: maksimum trzy linie – cudzysłów podwójny
- cytaty w cytacie w tekście: odwrócony cudzysłów francuski („Tekst »tekst« tekst”)
- wyrazy użyte w specjalnym sensie: cudzysłów podwójny
- motto: maksimum 1/5 strony, wyłącznie pod głównym tytułem
- tytuł artykułu: maksimum trzy linie
- śródtytuły: maksimum dwie linie, nagłówki nie numerowane
- wyróżnienia: wyłącznie kursywą (nie: rozstrzelanie, nie: pogrubienie)
- elipsa: [...]
- przecinki i kropki: za cudzysłowem („Tekst »tekst« tekst”.)
- odsyłacze przypisu: przed znakiem przestankowym („Tekst »tekst« tekst”¹.)

3. Wszelkie ryciny i ilustracje zamieszczone w tekście należy nadesłać także w postaci osobnych plików o jednoznacznych nazwach, w rozdzielczości minimum 300 dpi. do ilustracji należy dołączyć licencję właściciela praw autorskich na wykorzystanie materiału w druku i w wersji online lub, w przypadku materiałów na licencjach otwartych, określenie typu licencji i wskazanie źródła.

4. Przypisy należy przygotować w formie przypisów dolnych, wedle niżej podanych wskazówek i przykładów:

- Książka: Imię Nazwisko autora, *Tytuł*, przeł. Imię Nazwisko tłumacza, wydawca, miejsce wydania rok wydania, s. strony.
- Rozdział w książce zbiorowej: Imię Nazwisko autora, *Tytuł rozdziału*, w: *Tytuł książki lub tomu zbiorowego*, red. Imię Nazwisko redaktora, wydawca, miejsce wydania rok wydania, s. strony.
- Artykuł w periodyku: Imię Nazwisko autora, *Tytuł artykułu*, „Tytuł czasopisma” rok wydania, tom, numer, s. strony.
- Artykuł ze strony internetowej, forum dyskusyjnego lub czasopisma online: Imię Nazwisko autora, *Tytuł artykułu lub postu*, „Tytuł czasopisma”, rok wydania, tom, numer, <<http://www.xxx.xxxx.xxx>> (data dostępu).
- Hasło encyklopedyczne lub słownikowe: „Hasło”, w: *Tytuł encyklopedii lub słownika*, red. Imię Nazwisko redaktora, wydawca, miejsce wydania rok wydania, s. strony.
- Hasło z encyklopedii lub słownika internetowego: „Hasło”, w: *Tytuł encyklopedii lub słownika* <<http://www.xxx.xxxx.xxx>> (data dostępu).
- Wiersz lub rozdział w książce jednego autora: Imię Nazwisko autora, *Tytuł wiersza lub rozdziału*, w: *Tytuł tomu poetyckiego*, wydawca, miejsce wydania rok wydania, s. strony.
- Film: *Tytuł filmu*, reż. Imię Nazwisko reżysera, dyst. Nazwa dystrybutora, kraj, rok premiery.
- Cytat za innym autorem: Imię Nazwisko autora cytowanego tekstu, *Tytuł*, przeł. Imię Nazwisko tłumacza, wydawca, miejsce wydania rok wydania, s. strony, cyt. za: Imię Nazwisko autora cytowanego tekstu, *Tytuł*, przeł. Imię Nazwisko tłumacza, wydawca, miejsce wydania rok wydania, s. strony.
- Kolejne przypisy: Nazwisko autora, skrócony *tytuł artykułu...* lub *książki...*, s. strony.

5. Przykłady

- Książka: Roland Barthes, *Sade, Fourier, Loyola*, przeł. Renata Lis, Wydawnictwo KR, Warszawa 1996, s. 30–31.
- Rozdział w książce zbiorowej: Robert Cieślak, *Od Grünewalda do Bacona. Gra o tożsamość w poezji Tadeusza Różewicza*, w: *Ponowoczesność a tożsamość*, red. Bożena Tokarz i Stanisław Piskor, Wydawnictwo OK SPP, Katowice 1997, s. 86–87.
- Artykuł w periodyku: Ewa Szczęsna, *Tożsamość hybrydyczna*, „Er(r)go”, 2004, 2/2004, nr 9, s. 10–11.

- Artykuł ze strony internetowej, forum dyskusyjnego lub czasopisma online: Artur Wolski, *Nauka i przemyslenia*, „Forum Akademickie” 01/2006 <<http://forumakademickie.pl/fa/2006/01/nauka-i-przemyslenia/>> (12.02.2007).
- Hasło encyklopedyczne lub słownikowe: „Rozum”, w: *Słownik synonimów*, red. Andrzej Dąbrówka, Ewa Geller, Ryszard Turczyn, Wydawnictwo MCR, Warszawa 1993, s. 115–116.
- Hasło z encyklopedii lub słownika internetowego: „Absolut”, w: *Powszechna Encyklopedia Filozofii* <<http://www.ptta.pl/pef/pdf/a/absolut.pdf>> (10.10.2007).
- Wiersz lub rozdział w książce jednego autora: Maria Korusiewicz, *Vermeer (1658)*, w: *Majolika*, Wydawnictwo Śląsk, Katowice 2012, s. 5.
- Film: *The Pillow Book*, reż. i scen. Peter Greenaway, dyst. Lions Gate Films, Francja–Holandia–Wielka Brytania, 1996.
- Cytat za innym autorem: Kurt Vonnegut, Jr., *Rzeźnia numer pięć*, przeł. Lech Jęczynek, Wydawnictwo Da Capo, Warszawa 1996, s. 14, cyt. za: Jolanta Misiarz, *Jeszcze kilka słów na temat masakry. Filozofia egzystencjalna w Rzeźni numer pięć*, w: *Szkice o literaturze i kulturze amerykańskiej*, red. Teresa Pyzik, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2001, s. 71.
- Kolejne przypisy: Kurt Vonnegut Jr., *Rzeźnia...*, s. 22.; Vonnegut, s. 132

6. Nie stosujemy skrótów: „ibid./ibidem”; „op.cit.”; „tamże”; „tegoż”.

7. Skrót: „Zob.” stosujemy wtedy, kiedy naszą intencją jest poszerzenie podawanych informacji. Skrót „Por.” stosujemy wtedy, kiedy naszą intencją jest komparatywne lub kontrastywne zestawienie podawanych informacji z innym źródłem.

8. do każdego tekstu prosimy dołączyć jednoakapitowe streszczenie w języku angielskim i polskim (wraz z tytułem w języku angielskim) – objętość ok. 200 słów.

Zastrzeżenie

Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania pewnych modyfikacji tekstu nie naruszających merytorycznej strony opracowania. Redakcja zastrzega sobie prawo do przedruków tekstu w numerach rocznicowych *Er(r)go*.

Korespondencja

Manuskrypty i korespondencję prosimy kierować na adres:
Wojciech Kalaga, *Er(r)go*, Instytut Kultur i Literatur Anglojęzycznych,
ul. Gen. Stefana Grota-Roweckiego 5, 41–205 Sosnowiec,
tel./faks: 32 36 40 892, e-mail: errgo@us.edu.pl

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2016

Projekt serii: Marek J. Piwko {mjp}

Na okładce: „Cisza” (zdjęcie autorstwa Marzeny Kubisz)

ISSN 1508-6305

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International

Kontakt z redakcją

Wojciech Kalaga
Instytut Kultur i Literatur Anglojęzycznych
Uniwersytet Śląski w Katowicach
ul. Gen. Stefana Grota-Roweckiego 5
41-205 Sosnowiec
tel./faks: 32 36 40 892
e-mail: errgo@us.edu.pl
<http://www.errgo.pl>

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Uniwersytet Śląski w Katowicach
ul. Bankowa 12B
40-007 Katowice
tel.: 32 359 20 56; faks: 32 359 20 57
e-mail: zamowienia.wydawnictwo@us.edu.pl
www.wydawnictwo.us.edu.pl

Współwydawca

„Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe
ul. Juliusza Ligonia 7
40-036 Katowice
tel.: (0048) 32 258 07 56; faks: (0048) 32 258 32 29
e-mail: biuro@slaskwn.com.pl, redakcja@slaskwn.com.pl
handel@slaskwn.com.pl
www.slaskwn.com.pl

Wydanie pierwsze nakład: 100 + 50 arkuszy wydawniczych: 15,0
arkuszy drukarskich: 13,125 cena 24,00 (+VAT) papier offset, kl. III, 90 g

Druk i oprawa:

„TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław